

Bamber Delver:

'KINDEREN ZIJN PROOIEN IN DIGITALE JUNGLE'

Bamber Delver is oprichter van de Nationale Academie voor Media en Maatschappij, het opleidingsinstituut voor mediawijsheid ten behoeve van professionals. Hij houdt zich onder meer bezig met cyberpesten. Met Liesbeth Hop schreef hij het boek 'De WIFI-generatie'. Lidy Peters sprak met hem over de digitale kloof tussen jeugd en volwassenen en de gevolgen voor het onderwijs.

Interview: Lidy Peters

Tijdens een conferentie maakte je duidelijk dat er een enorme digitale kloof bestaat tussen jeugd en volwassenen die alleen maar groter wordt. De kinderen zijn technisch vaardiger, maar ook vogelvrij. Welke gevolgen heeft dit voor de verantwoordelijkheid van opvoeders?

'Bij de voorbereidingen van het boek 'De WIFI Generatie' werd ons tijdens vele gesprekken met ouders, professionals én jongeren al snel duidelijk dat door de komst van het mobiele internet zich een tweede revolutie voltrekt. Na het internet zijn kinderen via mobiel internet (smartphones) in staat buiten het zicht van opvoeders te communiceren en zich te informe-

ren. De ouderwetse aanpak van opvoeding werkt niet langer; ouders hebben in media een geduchte concurrent. Daarbij is de invloed van jeugd onderling - want bereikbaar - groter dan ooit geworden. Opvoeders behoren kinderen meer dan ooit te begeleiden in het zich weerbaar kunnen maken tegen alles wat er op hen afkomt. De beeldenstorm waar kinderen zich vierentwintig uur lang zeven dagen per week in bevinden is groot. Door mobiel internet is het maar wat moeilijk om langdurig kind te blijven. Kinderen zijn al snel wereldburger. Ze hebben nieuwsgierige opvoeders nodig, geen naïeve.'

>>> Lees verder op pag. 6

DE 10 KENMERKEN VAN DE WIFI-GENERATIE

1. 100% privacy
2. Autonoom
3. Altijd en overal online
4. Continu traceerbaar
5. Technisch razendsnel
6. Downloadt niets
7. Wil gratis content
8. Legt alles vast
9. Wisselt uit
10. Reflecteert niet

Bron: www.dewifigeneratie.nl

Ik kan me voorstellen dat volwassenen door hun technische achterstand niet toekomen aan digitale opvoeding. Maar de jongste generatie ouders is zelf ook zeer behendig met digitale media. Het probleem ligt dus dieper, kun je een dagelijks voorbeeld geven?

'Volwassenen denken dat het om technische vaardigheden gaat, dat is een misvatting. Het gaat juist om nieuwsgierigheid, openstaan voor de leefwereld van kinderen. Als scholen willen dat hun leerlingen over problemen zoals pesten praten, dan moeten ze hun uiterste best doen om het vertrouwen waard te zijn. Het valt mij op dat scholen daarvoor eigen mensen aanwijzen waar leerlingen naartoe kunnen. Maar het zou andersom moeten zijn; laat de leerlingen beslissen wie ze in vertrouwen willen nemen. Daar begint alles mee. Zo ook bij ouders; laten we ons afvragen of onze kinderen naar ons toe willen en kunnen komen als ze in problemen zitten. Organiseer bijvoorbeeld onbewaakte momenten; tijdens wandelingetjes of in de auto komen de meest kwetsbare verhalen los. Laat je kind praten en train jezelf in het stellen van open vragen... zonder meteen advies te willen geven. Op zo'n houding zitten kinderen te wachten, niet zozeer op ouders die net zo behendig kunnen appen of facebooken.'

'VIA HET MOBIELE INTERNET VOLTREKT ZICH EEN TWEEDE REVOLUTIE'

De opvoeder die vroeger de poortwachter was, door bijvoorbeeld de computer in de huiskamer te plaatsen en de zoekgeschiedenis op internet na te lezen, heeft nu geen enkel toezicht meer omdat de toegang tot het internet verplaatsbaar is; kinderen hebben hun eigen smartphone en er kan overal worden ingelogd. Je noemt kinderen 'bewegende prooien'. Wie zijn de jagers?

'Het advies om vooral de computer in het zicht te zetten is achterhaald. Kinderen leren dan ook niet om zich te weren als ze via hun eigen mobiele apparatuur worden gepest of te persoonlijk worden benaderd. In feite maakt het niet meer uit waar je bent, 'ze' weten je te vinden. Dat vind ik zelf het moeilijkste van deze tijd - hoewel we niet moeten vergeten dat via social media kinderen ook hulp, steun en plezier vinden: als kind moet je je té vroeg té volwassen gedragen. Jagers... dan denk ik aan leeftijdgenoten die je het leven flink zuur kunnen maken. Maar ook aan totaal anonieme types die je als kind weten te vinden; terwijl je gamet of facebookt. Wees niet naïef; het gebeurt vaker dan je als ouder of leerkracht hoopt. Ook jouw kind of leerling kan slachtoffer, omstander of... dader zijn. Als ik op scholen tijdens ouderavonden vraag wie aanwezig is omdat het eigen kind misschien slachtoffer is, steekt het merendeel van de ouders z'n hand op, dat is wel bizar. Als ik vraag wie aanwezig is omdat je kind zelf misschien een pestkop is, blijft het stil. Maar wie doet dat dan? De kinderen van de ouders die niet op zo'n ouderavond zijn? Ik dacht het niet.'

Tijdens je presentatie 'Vluchten kan niet meer' op de Kiva-conferentie trok je de conclusie dat we in de digitale opvoeding terug moeten naar de ethiek, naar normen en waarden, naar omgangsvormen en grenzen. Hoe dringend is dit?

'Zeer dringend én onontkoombaar. Het blijkt dat we met de komst van social media in een soort niemandsland leven; alsof we opnieuw moeten uitvinden hoe we met elkaar om moeten gaan. Niet voor niets wordt er veel gescholden en gepest via social media; men denkt dat het kan... Wij zijn onlangs gestart met een campagne: #Sharegeenshit, waarin we oproepen om geen rottigheid zoals beledigende filmpjes, foto's en teksten te sharen, te liken en te retweeten. Pesten valt te stoppen, als we beseffen dat we elkaar niet als doelwit moeten beschouwen. Juist dát moeten we kinderen leren. Door zelf het goede voorbeeld te geven kinderen een online geweten aan te leren: online manieren, hoe we met elkaar omgaan. Zoals bijvoorbeeld: niet via Facebook klagen over die juf op school, maar

persoonlijk de dialoog aangaan. Of: geen negatieve teksten schrijven en delen, en als je dat ziet mensen erop te wijzen en het te stoppen. Sharegeenshit dus. We zijn verantwoordelijk voor de wereld die we voor onze kinderen creëren.'

Heeft het ook te maken met dat pesten makkelijker is achter een schermje?

'Daar heeft het ook mee te maken, maar zijdelings. Digitaal pesten is gemakkelijker - en sneller - maar uit onderzoek blijkt dat digitale pesters vaak bekenden van slachtoffers zijn. Opvallend is ook dat uit de gesprekken die ik met pesters heb, blijkt dat ze nooit hebben bedacht 'betrap't te worden door volwassenen en dat ze verwachtten dat hun berichten alleen maar het slachtoffer bereikten, zonder dat opvoeders of leerkrachten daar iets van zouden zien.'

Volgens jou gaan we in het onderwijs overvallen worden door de keuze van ouders: de iWatch voor kids komt eraan, een smartphone zit over een paar jaar in een armband of ooring. En het zijn de ouders die de keuze maken of ze met hun kind in verbinding willen staan. Hoe denk je dat het onderwijs daarmee om zal moeten gaan?

'Het onderwijs zal steeds meer het educatieve aspect van deze draagbare computers moeten ontdekken en ontwikkelen. Scholen zullen beleid moeten gaan maken over hoe zij online educatie aan willen bieden. Uitgevers zullen niet alleen materialen online beschikbaar moeten maken, maar deze ook zo aantrekkelijk maken als mogelijk. Immers, de grote concurrenten van educatie zijn games. Van games moeten we leren hoe ongelooflijk boeiend informatie verpakt kan worden. Laten we ons stinkende best doen om de educatie die we aanbieden voor kinderen interessant te maken!'

'SCHOLEN MOETEN BELEID GAAN MAKEN OVER HOE ZIJ ONLINE EDUCATIE AAN WILLEN BIEDEN'

Je zei ook: 'wij zijn niet meer degenen die de content bepalen die onze leerlingen leren.' Wat moeten leerkrachten zich daarbij voorstellen?

'Van alles. Van huiswerkantwoorden tot seksuele voorlichting. Ik haal altijd een prachtige uitspraak aan van een jongere met wie we ooit werkten: "Seksuele voorlichting? Da's niet meer nodig; we kunnen googelen."

Hoewel ook zeer jonge kinderen al online zijn, vermoed ik dat de consequenties meer, of in ieder geval anders, voor het voortgezet onderwijs zullen zijn dan voor het primair onderwijs. Zie je overeenkomsten of vooral verschillen?

'Belangrijk is dat het po beseft dat het de leerlingen aflevert voor het vo; die gedachte mis ik vaak in de gesprekken die ik met basisschoolleerkrachten heb. Het gaat er in feite om dat kinderen zelf leren hun leven gezond, weerbaar en volwassen

vorm te geven, ook hun online leven. De leeftijd zakt steeds sneller als het gaat om het gebruik van internet en mobiele apparatuur; de zogeheten iPhone-peuters staan al te trappelen van ongeduld. Eenmaal op het vo zijn veel scholen voor hun leerlingen een ware jungle waar het recht van de sterkste, en slimste geldt. Daar moeten basisschoolleerlingen al op voorbereid zijn. Het is van groot belang dat in het basisonderwijs kinderen al in staat worden gesteld te oefenen met hun online leven en hun builen te vallen. Maar óók om antwoorden te vinden voor de vele dilemma's waar ze voor staan - zoals pesten, privacy en afleiding - en die groter worden naarmate ze ouder worden.'

>>> Lees verder op pag. 8

Het onderwijs zal hier de ouders bij nodig hebben. Hoe zie jij de rol van ouders in samenwerking met de school om respectievelijk hun kinderen en hun leerlingen 'jungle-proof' te maken?

'Als ik het even bij pesten houd, is het niet realistisch om anti-pestbeleid zónder de samenwerking met ouders uit te voeren. Elke betrokkene bij de leerlingen dient mee te denken en te doen. Ouders kunnen worden voorgelicht en begeleid worden in wat opvoeding is en welke rol zij hebben, namelijk om hun kinderen zelf te leren volwassen te worden en uiteindelijk zelf weerbare keuzes te maken. School dient dé omgeving te zijn waar kinderen dit op een veilige en beschermde wijze kunnen oefenen. Leerkrachten en ouders zijn beiden opvoeders van hetzelfde kind.'

Je hebt een zestal belangrijke tips voor opvoeders. Welke is voor jou de allerbelangrijkste en waarom?

'De laatste, daar begint het mee. Ik merk dat professionals zoals leerkrachten vaak vergeten dat zij een rolmodel zijn, een

voorbeeld. Recent ben ik gestart met een aantal trainingen met als titel 'Geef het goede voorbeeld'. Hierin gaan we in op de rol van de leerkracht. Welk signaal geef jij af als het gaat om omgaan met verschillen, het geven van ruimte aan een ander die anders is dan jij? Dat is de basis van niet-pesten. Je kunt elk anti-pestbeleid uit de kast halen, het valt of staat met je persoonlijke inzet. Liever positieve rolmodellen dan een papieren tijger tegen pesten.'

Waar komt je motivatie en gedrevenheid vandaan om de digitale kloof te dichten?

'Omdat ik gewoonweg vind dat kinderen recht hebben op opvoeding, zodat zij evenwichtige volwassenen kunnen worden en een fijne jeugd hebben. Omdat ik gewoonweg vind dat professionals en ouders recht hebben op nieuwe kennis om de juiste begeleiding te bieden. Omdat ik een zoon heb. Omdat ik kinderen vaak fantastisch vind. Omdat ik zelf ooit kind ben geweest en weet hoe waardevol een evenwichtige jeugd is. School en thuis leveren allemaal kinderen af tot volwassenen. De vraag is: hoe komen kinderen daar?'

TIPS VOOR OPVOEDERS

1. Wees nieuwsgierig
2. Blijf up to date
3. Biedt aan! Geen gebod maar aanbod
4. Organiseer positieve peergroepen
5. Iedereen mediawijs: leerkrachten, ouders, leerlingen
6. Besef dat je als opvoeder van invloed bent

WEBSITES

www.mediaenmaatschappij.nl

www.kinderconsument.nl

www.bamberdelver.nl

Anti pesten campagne:

#sharegeenshit (via: www.mediaenmaatschappij.nl)

Nationale Opleiding MediaCoach: www.nomc.nl

NIEUW: Aan de slag met rekenproblemen

Praktisch boek om rekenproblemen aan te pakken

Hoe leer je kinderen met rekenproblemen dat rekenen best leuk kan zijn? Hoe versterk je de rekenbasis bij deze kinderen op een speelse manier? Marije van Oostendorp geeft leerkrachten, intern begeleiders en remedial teachers tips, opdrachten en oefeningen waarmee zij met individuele leerlingen of in groepjes kunnen werken aan betere rekenvaardigheden.

ISBN 9789089534224 | 207 p. | € 19,95

Spoor rekenproblemen
op met de TTA en de NDS

Lees meer en bestel op www.boomtestuitgevers.nl

Krijgt u onze nieuwsbrief?
Schrijf u in op de website!

www.boomtestuitgevers.nl
info@boomtestuitgevers.nl
(020) 524 45 14

 Boom
test uitgevers
onderwijs